

NAKAZAĆ (25) *vb pf*

Pierwsze i trzecie a jasne (w tym w pierwszym 1 r. błędne znakowanie). ◇ *W inf* -ka- (5), -kã- (2); -ka- *UstPraw*; -ka- : -kã- *GostGosp* (1:1), *SarnStat* (3:1). ◇ *W impers* -kã- : -ka- *BielKron* (1:1). ◇ *W pozostałych formach* -kã-.

inf nakâzać (7). ◇ *fut 3 sg* nakâże (10). ◇ *3 pl* nakâżą (1). ◇ *praet 3 sg m* nakâżął (2). ◇ *1 pl m pers* -smy nakâzali (1). ◇ *con 3 sg m* by nakâżął (1). ◇ *impers praet* nakâżáno (2). ◇ *part praet act* nakâżawszy (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. gromada, nakazać gromadę, Linde XVI w.

1. *Wydać nakaz; zarządzić, polecić; mandare, praecipere Vulg* (24) : Włodarz y Vrzędnik nie ma tego czynić ani mówić/ wyгнаłem chłopy ná robotę: ále wczás z wieczorá nákâzác. *GostGosp* 44.

nakazać komu (3): *GostGosp* 160; *prosimy was [...] ábyście [...] rękami twemi robili/ iákośmy wam nákâzáli [sicut praecepimus vobis] WujNT 1.Thess 4/11. Cf nakazać komu ze zdaniem.*

nakazać komu ze zdaniem dopełnieniowym (1): nákazano thákże [...] Woiewodzie nawyźłífemu/ áby fie ku rzece Draw przodkiem z częścią ludu póspiefzył *BielKron* 306.

nakazać co (3): Gdy iuż walkę [...] nákâzано/ gotowáli co ku bitwie należy *BielKron* 307; *GostGosp* 36, 160.

Z przytoczeniem (1): Tâmże mi Pan nákâzał mówiąc tymi słowy [*Et dixit Dominus ad me*]/ Nie tárgay fie ná Moábity/ áni podnoś walki przeciw im *BibRadz Deut 2/9*.

W charakterystycznych połączeniach: nakazać robotę (2), *walkę*.

Zwrot: »nakazać za pokutę« (1): V nas ósobne pófty íą/ ktore [...] kápłan ná Spowiedzi dla duchownego iego póżytku nákaże zá pokutę *WujJud* 191v.

Przen: Zmusić (1) : gdy bez fortelów żadnych práwo/ ábo potrzeba gwałtowna nákaże [!]/ nieprzeciwi fie zakon Boży/ áby ten kto ináčzey prawdy íwey pokázác nie może/ ná świádectwo oney wzięł zá świádká íámego Bogá *PowodPr* 47.

a. O przepisach prawnych i religijnych (15) : iefliby popędliwymi słowy przeciw wtciwołci Sądu co rzekł: tákowy piéniężną winą karan będzie. A iefliby groźną álbo zbroyną ręką wyftąpił/ tedy iáko Pan Bog y Práwo nákaże. *GroicPorz* i2v; *ZapKościar* 1579/2.

nakazać komu (7): gdy powod żáluie ná kogo y powie że chce dowiesć ták iáko mu Sąd nákaże/ á pozwányby profto przal/ tedy tám powodowi przychodzi dowod *UstPraw* G3v; *GroicPorz* g4, bb3v [2 r.]; *SarnStat* 470, 846, 1280.

nakazać co (10): *UstPraw* H2v; *GroicPorz* g4, bb3v [2 r.]; powinien będzie íam Sąd [...] dekrét wczynić/ y ízkód nagrodę nákâzác wedle liquidáciiéy ítrony vkrzywdzonéy przez iuráment. *SarnStat* 847. *Cf nakazać co do kogo; »dowod nakazać«, »sprawiedliwość nakazać«.*

nakazać co do kogo (1): Tác ieft krew teftámentu/ ktory do was Bog nákâzał [*mandavit*]. *WujNT Hebr 9/20*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [niech (1), *zaimek względny* (1): (2): A zábiegáiąc nápotym fáłżom/ tedy nákâzác lífty z kłiąg niech fie Píárze podpifuią ziémfzcy *UstPraw* H2v; *SarnStat* 1276.

Z przytoczeniem (1): *KlonWor* 40 cf »dekretem nakazać«.

W charakterystycznych połączeniach: nakazać, nagrodę; Pan Bog (Pan, Bog) nakaże (3), prawo (2), sąd, sędzia (5).

Zwroty: »dekretem nakazać« (1): sędzia dekretem nakaże: Młodobry/ lekarz go tam iako prawo każe KlonWor 40.

»dowód nakazać« (3): musi iednák przysięgą poprąwić intentiiéy swégo pozwu ten komu dowód nákażą SarnStat 1280, 470, 846.

»nakazać przez sentencyją, przez wyrok« [szyk zmienny] (1:1): PO Przyfyędze nákaże mu Sędzia przes wyrok/ pokoy połpolity GroicPorz g4, bb3v.

»sprawiedliwość nakazać« (1): kędy więc dla pewności y obwinionégo człeká biorą zlobą ná roki opátrzni Prokuratorowie, żeby zaráz támże sam Sędzia spráwiedliwość nákażał, náuczył, y vczynił. SarnStat 651.

2. Wystąpić [o co] (1) : Co iefcze k temu/ taki zuchwálec iefli máiętności mieć nie będzie tak dłużny/ iż iego máiętność zá to nie stoi: gdy go pozową/ nie ftanie/ ále wfkaże do ftrony o iednánie/ ná ktore gdy on vkrzywdzony nie będzie chciał przyzwolić/ [...] Tu ow zbrodzień/ nie czekáiąc dekretu/ nákazawłzy iefcze o iednánie/ á nie mogąc przysć k niemu/ [...] zabije iefcze onego vkrzywdzonego GórnRozm B4v.

Formacje współrdzenne cf KAZAĆ.

Cf NAKAZANIE, NAKAZANY

KCh